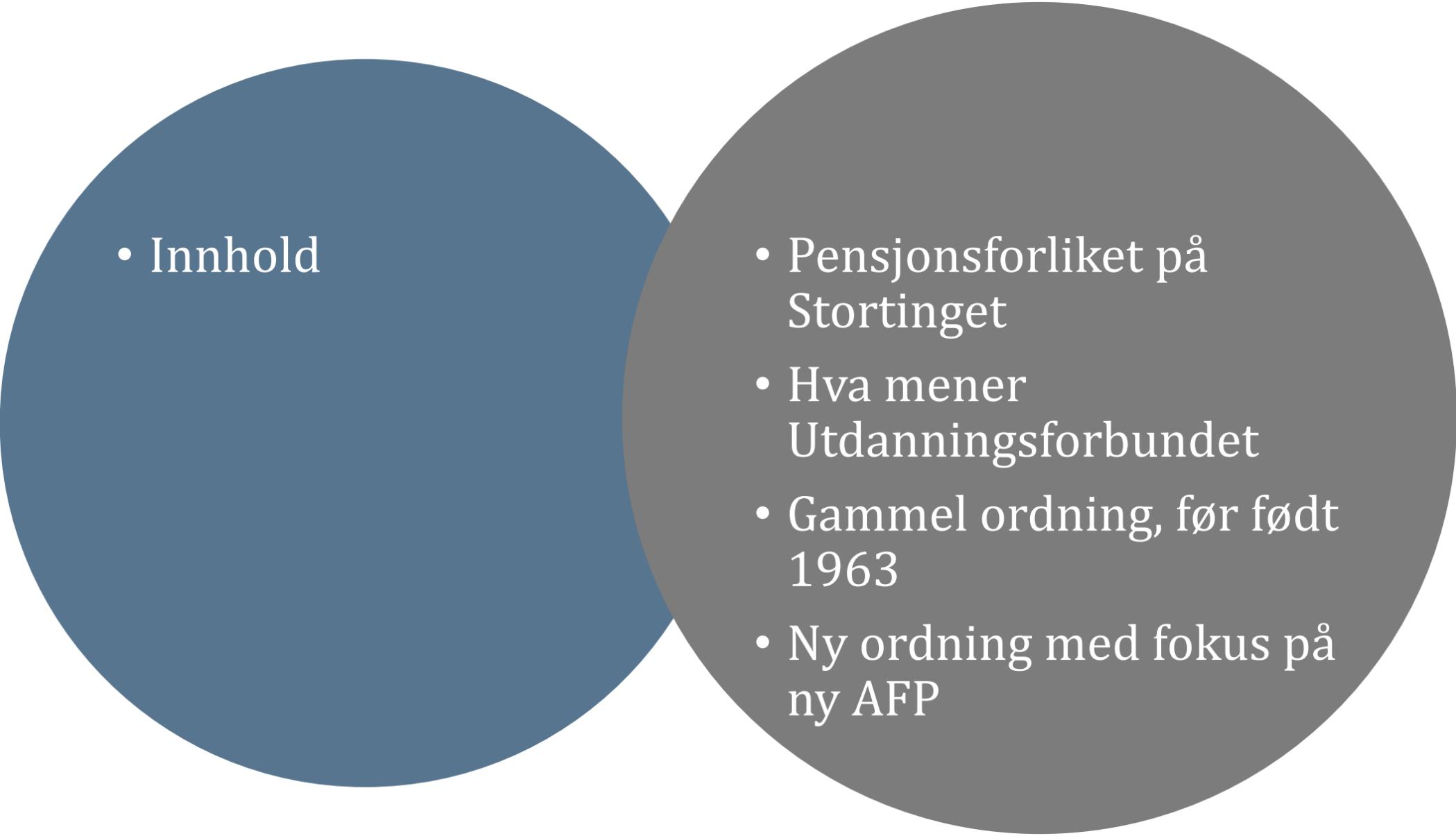

Offentlig tjenestepensjon for ansatte født 1963, eller senere.

23.05.24

Jan Einar Kvalsvik

- Innhold

- Pensjonsforliket på Stortinget
- Hva mener Utdanningsforbundet
- Gammel ordning, før født 1963
- Ny ordning med fokus på ny AFP

Litt historikk

- Politisk bekymring, pensjonsordningen fremstår ikke som økonomisk bærekraftig. Det opprettes en pensjonskomisjonen 2001.
- «Pensjonsreformens målsetting er å styrke pensjonssystemets økonomiske og sosiale bærekraft»
- Vi lever lenger, derfor må vi jobbe lenger..levealderjustering kommer på banen.

Levealderjusteringen

- Hva betyr levealdersjusteringen? Levealdersjustering innebærer at pensjonen din blir justert etter forventet levealder for ditt årskull. Om levealderen i befolkningen fortsetter å øke, vil levealderjusteringen sikre at pensjonssystemet forblir bærekraftig.
- Innført i 2011.
- I praksis betyr det at du må jobbe lenger for å få en alderspensjon like prosentvis god som for tidligere kull.
- Avstanden mellom datoen du slutter å jobbe og forventet levealder for ditt årskull blir **delingstallet** for pensjonsbeholdningen din.

Pensjonsforliket

- Det ble 29.februar 2024 inngått pensjonforlik mellom 7 partier på Stortinget. Pensjonsforliket medfører flere viktige endringer:
 - De som er født etter 1963 må jobbe lenger
 - Uførepensjonister får en bedre alderspensjon
 - En sterkere utvikling av minsteytelsene i folketrygden
- Stortingsmelding 6 (2023-2024)- «Et forbedret pensjonssystem med styrket sosial profil»

[Meld. St. 6 \(2023–2024\) - regjeringen.no](#)

Pensjonsforliket

- **Pensjonsalderen vil gradvis øke for de som er født fra 1964 og yngre, anslagsvis en måned for hvert år. (Født 1964=62 år 1 mnd/67 år 1 mnd)**
- **Slitertillegg**
 - Selv om levealderen i samfunnet øker, er det ikke slik at alle kan stå lenger i jobb. Særlig de i fysisk eller psykisk krevende yrker vil kunne slite med å stå i arbeid så lenge som pensjonssystemet legger opp til. Folketrygden innfører derfor en spesiell ordning som skal ivareta det sosiale aspektet av pensjonssystemet og sikre at de som ikke klarer å stå i jobb også har en økonomisk trygghet.
 - Slitertillegget i folketrygden er på 0,25G for de som må gå av ved 62 år. Ordningen skal utredes nærmere.
- **Øvre aldersgrense**
 - Aldersgrensen for statsansatte og andre medlemmer i Statens Pensjonskasse øker fra 70 til 72 år.

Ny ordning, en sosial profil?

- Den nye pensjonsordningen gir handlingsrom og gode vilkår for de som ønsker/kan stå lenge i jobb, men hva med de som ikke har helse til det?

Problemstillinger som er stilt:

- Sliterordningen erstatter ikke på langt nær en tidligpensjonsordning som offentlig AFP var. Den er dessuten begrenset til totalkostnad på 1 mrd., og det er uklart hvem som får den.
- De som kan stå lenge i jobb får urimelige fordeler (75 år-104% i pensjon)
- Stortingsmelding 6 kalkulerer med et økt antall uføre, er det en sosial profil?
- Lavtlønte kan oppleve at de ikke kan ta ut pensjon ved 62 år fordi de ikke har tjent opp nok i forhold til minstebeløpet ved 67 år.
- Hva med den totale helsesituasjonen i samf. hvis «alle» skal jobbe lengre?

Hva mener Utdanningsforbundet

- Av våre medlemsgrupper, kommer barnehagelærerne særlig dårlig ut i et pensjonssystem der det legges opp til at alle skal stå stadig lengre i arbeid. Ideen om at man skal stå lengre i jobb svarer ikke med virkeligheten for mange av våre medlemmer.

Hva mener Utdanningsforbundet

- Utdanningsforbundet mener det må utvikles ordninger for å sikre at pensjonene ikke blir for lave for disse gruppene. Utdanningsforbundet mener det må ses bredt på problemstillingen, utrede og iverksette tiltak langs flere spor:
 - *Stort behov for seniortiltak i barnehagene, for å verne de ansattes helse og for å sikre at kompetent personale blir i barnehagen ut yrkeslivet.*
 - Sliterordning i en eller annen form
 - Særaldersgrense
- Å utvikle tiltak/annet innenfor arbeidsmiljø-feltet er trolig det viktigste for å nå pensjonsreformens mål om å stå lengre i arbeid for brede grupper i samfunnet.

Vedtak på Landsmøtet nov. 2023

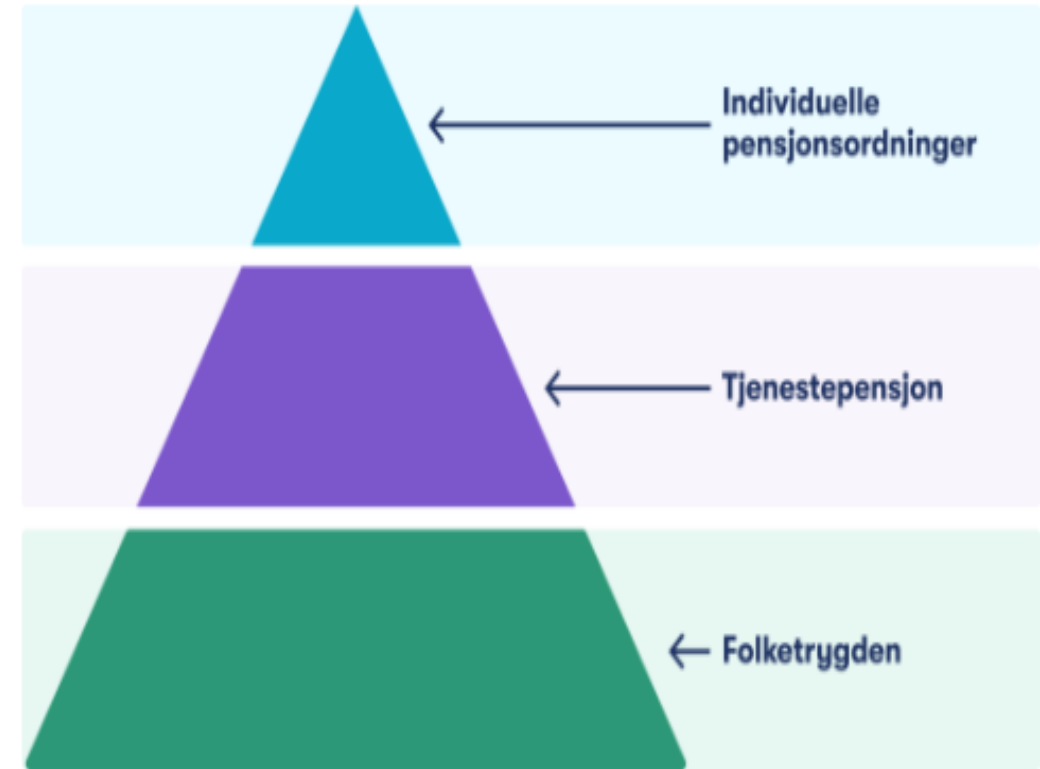
- *Levealdersjusteringen av pensjonene har svært uheldige konsekvenser for mange arbeidstakere, blant annet svært mange av Utdanningsforbundets medlemmer, og må fjernes.*

Pensjonssystemet i Norge

Pensjonssystemet i Norge er bygd på tre pilarer:

- Folketrygden
- Tjenestepensjon og AFP
- Individuelle pensjonsordninger

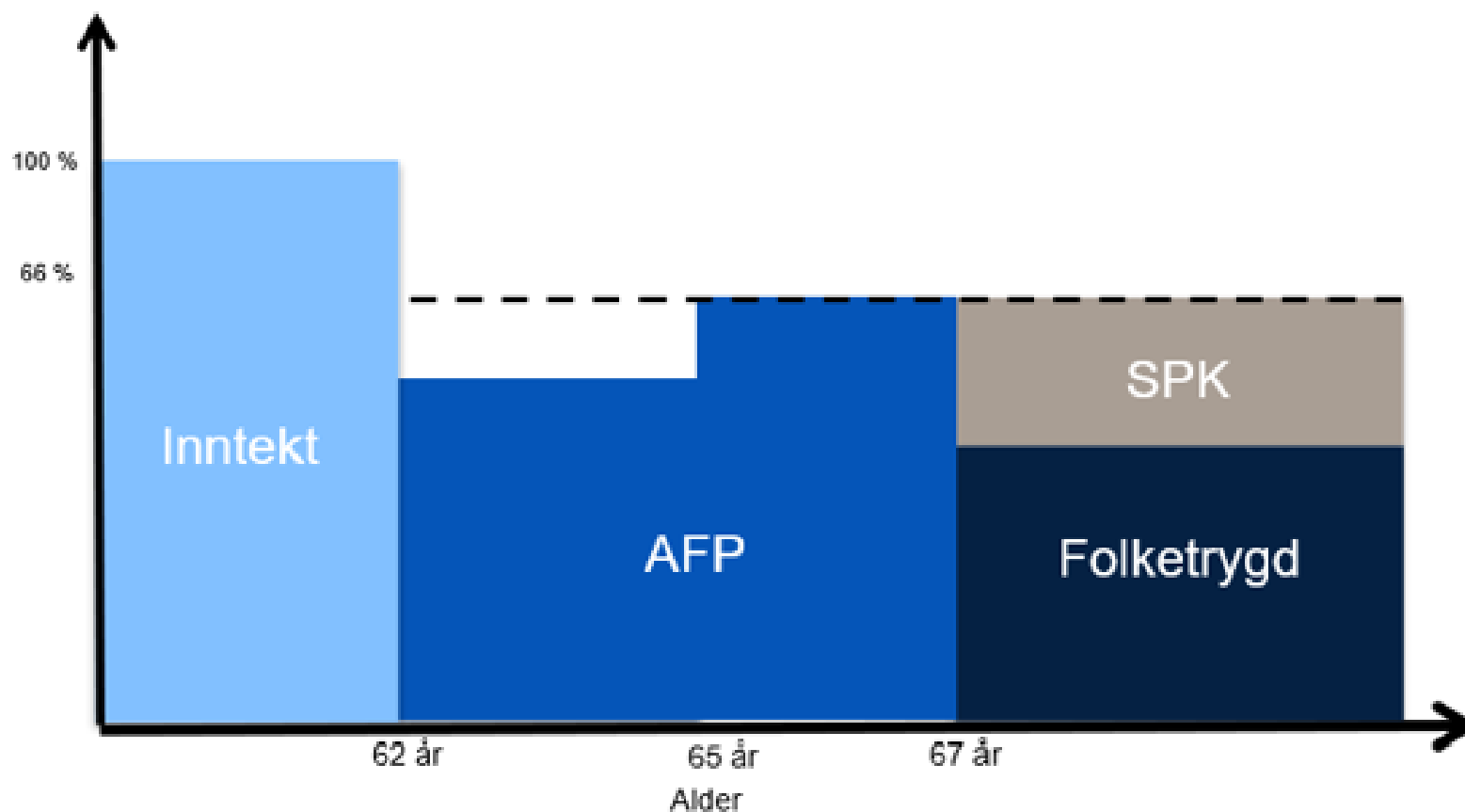
En person sin pensjon kan komme fra en eller flere av disse kildene.

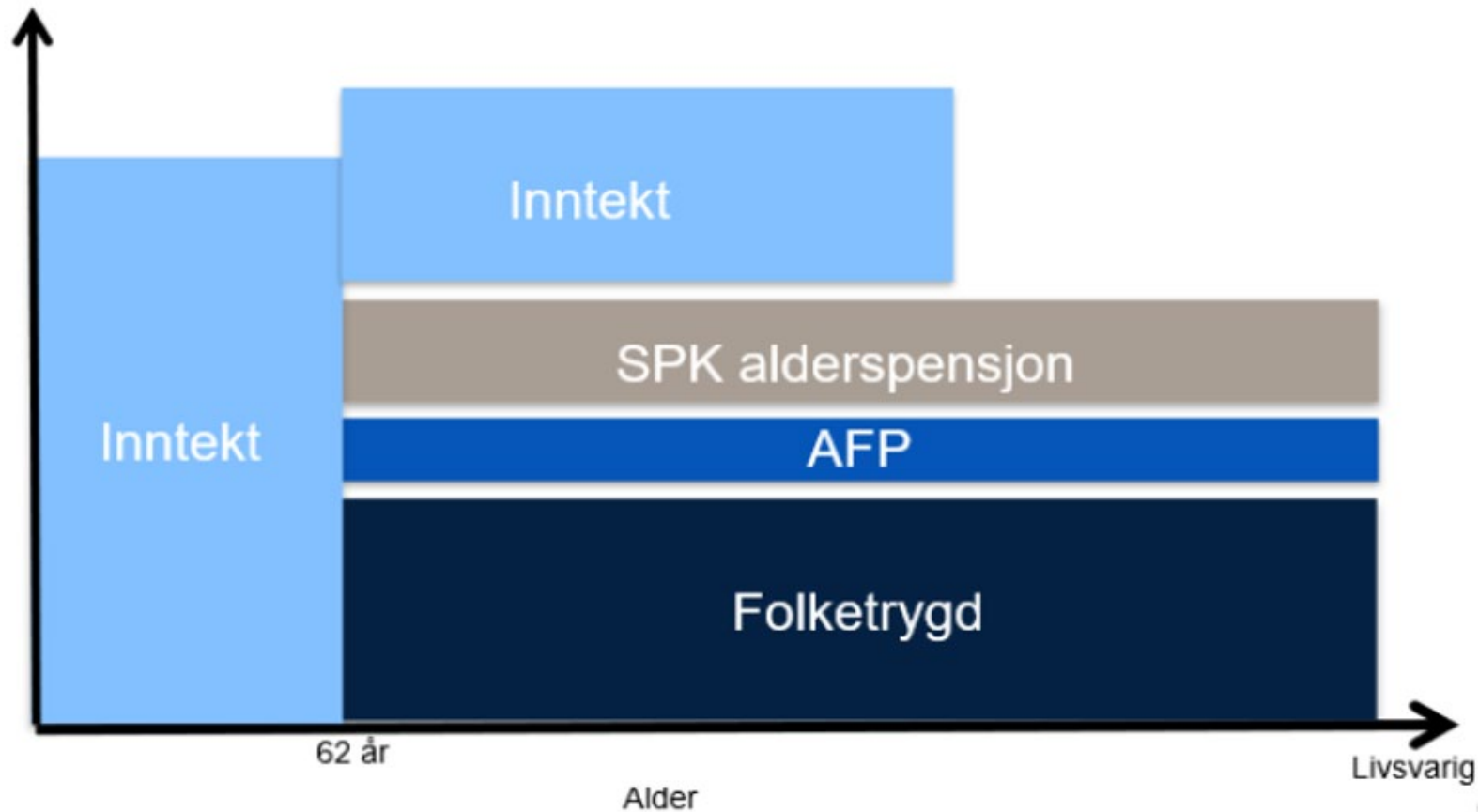
Hva er AFP?

- AFP står for *avtalefestet pensjon* og er en pensjonsordning som er nedfelt i en tariffavtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Retten til AFP forutsetter derfor at du jobber i en bedrift som har en tariffavtale der AFP inngår.
- Privat: AFP i privat sektor er livsvarig og kommer i tillegg til alderspensjon og tjenestepensjon. Du må ha fylt 62 år for å få AFP.
- Offentlig: Du som er født i 1962 eller før har AFP som en tidligpensjonsordning, som utbetales mellom 62 og 67 år. Du må trappe ned eller slutte helt i jobb for å få AFP. Du får AFP i den prosenten du slutter å jobbe.
- Offentlig for deg som er født i 1963 eller etter: AFP er en livsvarig ytelse. Du kan ta den ut fra fylte 62 år, og du kan også jobbe samtidig. Når du tar den ut, må du ta ut 100%.

Pensjonsordning født før 1963, modell

Fra tidlig til livsvarig AFP, født 1963 og yngre

Pensjon født etter 1963, overgangsordninger 1963-1970.

1963

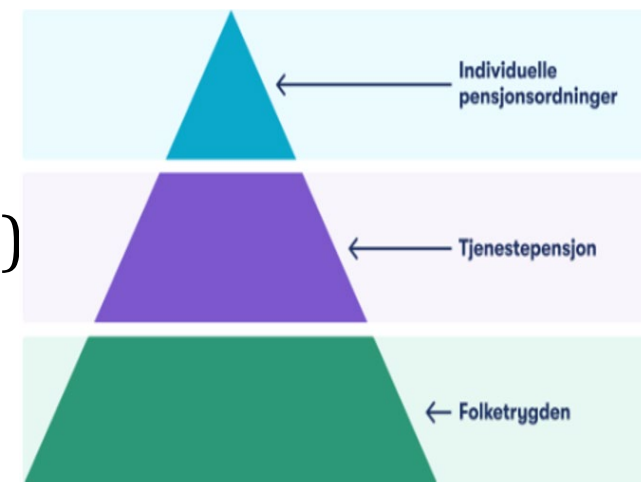
Dagens to viktigste poenger

- Pensjonsordningen i offentlig sektor for de født fra og med 1963 og yngre, har gått fra å være en garantiordning med en bruttogaranti på 66% ved 30 års full opptjening, til å bli en **individuell** påslagsmodell. Opptjeningen gjelder fra første krone og gjelder alle år.
- AFP i offentlig sektor har gått fra å være en tidligpensjonsordning til å bli en livsvarig påslagspensjon. Det er derfor ekstra viktig å være klar over kriteriene for å få AFP.

Det betyr at noe kunnskap om pensjon er mye viktigere i yngre alder enn det var før.

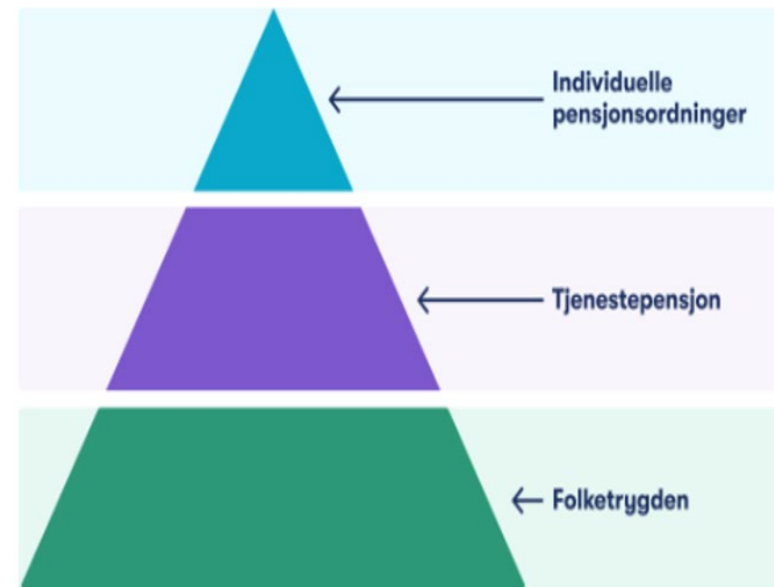
Alderspensjon fra NAV (Folketrygden)

- Beregnes ut fra all pensjonsgivende inntekt (18,1% hvert år)
- Kan tas ut fra 62 år og utbetales livsvarig!
- Kan ha ubegrenset inntekt ved siden av (pass på at skatten kan øke..)
- Alle kan ikke ta ut alderspensjon ved 62 år (pensjonen din, pensjonsbeholdningen, må tilsvare minstepensjon ved 67 år)

Alderspensjon fra SPK/KLP

- Trenger ikke slutte for å ta ut alderspensjon
- Du må ta ut alderspensjon samtidig fra folketrygden
- Fleksibelt uttak fra 62 år
- Prosentsats av lønn settes av i pensjonsbeholdning (5,7% av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G)
- Livsvarig utbetaling

Ny AFP

- Kommer i tillegg til folketrygden og tjenstepensjonen (Opptjening: 4,21 prosent av årlig pensjonsgivende inntekt opp til 7,1 G i alderen 13 t.o.m. 61 år)
- Kan tas ut fra 62-70 år
- Ikke krav om samtidig alderspensjon fra folketrygden
- Utbetales bare i sin helhet - og kan ikke stoppes
- Livsvarig - ikke en førtidspensjon slik AFP tidligere var
- Tilnærmet lik AFP i privat sektor

Eksempel: Kari, født 1963 – Lønn 886.000

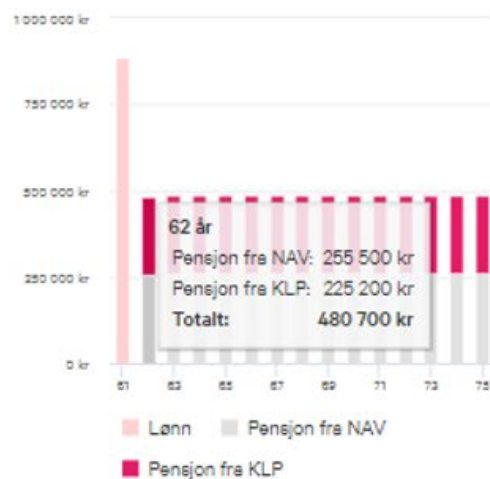
Alderspensjon basert på valgene dine

Per måned før skatt. Uttak ved 01.01.2026

40 100 kr

Av dette er 18 800 kr fra KLP

Per år før skatt. Uttak fra 01.01.2026:

54%

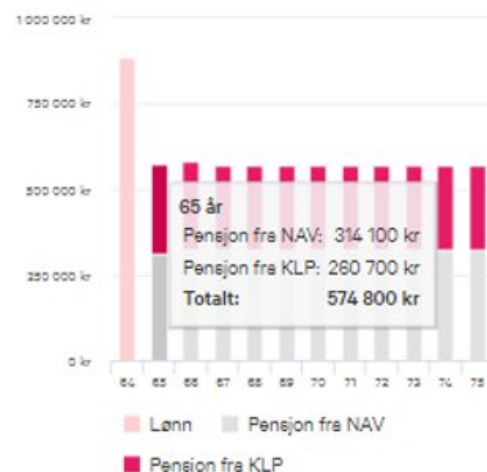
Alderspensjon basert på valgene dine

Per måned før skatt. Uttak ved 01.01.2029

47 900 kr

Av dette er 21 700 kr fra KLP

Per år før skatt. Uttak fra 01.01.2029:

65%

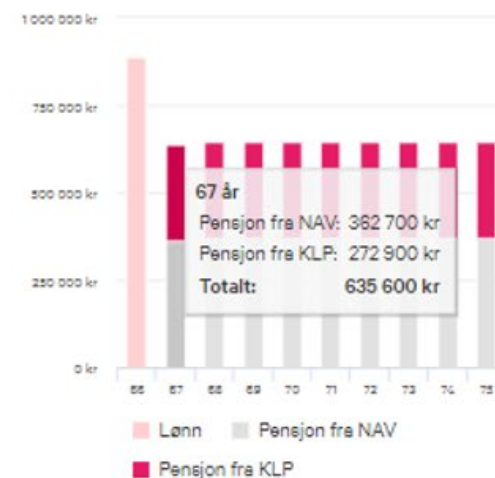
Alderspensjon basert på valgene dine

Per måned før skatt. Uttak ved 01.01.2031

53 000 kr

Av dette er 22 700 kr fra KLP

Per år før skatt. Uttak fra 01.01.2031:

73%

Eksempel: Sebastian, født 1986 – Lønn 500.000

Kvalifikasjonskrav for å få AFP

- For å få AFP må du oppfylle vilkår ved 62 år og ved uttak. Du må oppfylle alle kvalifikasjonskravene for å få AFP.
- Vilkårene ved 62 år er det ikke mulig å reparere senere, men vilkårene som gjelder på uttakstidspunktet kan du reparere

Vilkår som må være oppfylt ved 62 år

- Du må ha vært i arbeid hos en virksomhet med AFP i minst 7 av de siste 9 årene ved fylte 62 år. Arbeidsforhold som gir rett til AFP, må være hovedarbeidsforhold og stillingsandelen minst 20 prosent.

Overgangsordninger:

- 1963: 4 av de 6 siste
 - 1964: 5 av de 7 siste
 - 1965: 6 av de 8 siste
- Du kan ikke ha hatt øvrige inntekter som overstiger den samlede pensjonsgivende inntekten fra arbeidsgivere med AFP, i de samme 7 av de siste 9 årene.
 - Du kan ikke ha fått pensjon, ventelønn eller annen ytelse uten motsvarende arbeidsplikt i de siste tre årene før fylte 62 år, hvis den årlige verdien av disse ytelsene er større enn 1,5 G.
 - Du kan ikke ha mottatt uføretrygd fra **folketrygden** etter fylte 62 år. Her må du ta et valg om du vil avslutte uføretrygd og velge AFP. Du kan ikke ta dette valget senere.

Vilkår som må være oppfylt på uttakstidspunktet

- Du må ha vært ansatt og reell arbeidstaker i en stilling med offentlig AFP i de siste tre årene før uttakstidspunktet.
 - Du må ha jobbet i minst 20 prosent av en full stilling. Samtidige stillinger legges sammen.
- Du må ha en pensjonsgivende inntekt som omregnet til årsinntekt utgjør minst 1 G på uttakstidspunktet og i det foregående inntektsåret oversteg det gjennomsnittlige grunnbeløpet.
- Du kan ikke være eller ha vært mottaker av AFP (avtalefestet pensjon) fra offentlig eller privat sektor, særalderspensjon/tidligpensjon eller betinget tjenstepensjon.

Vilkår som må være oppfylt på uttakstidspunktet - **unntak**

- Det er tillatt med opptil 78 uker fravær som følge av sykdom/skade.
- Det er tillatt med opptil 26 uker fravær uten å være ansatt og reell arbeidstaker ved annen årsak til fraværet enn sykdom/skade, forutsatt at oppholdet ikke er på slutten eller begynnelsen av treårsperioden.
- Du kan på visse vilkår få AFP selv om du er permittert på uttakstidspunktet eller har vært permittert i de siste tre årene før uttakstidspunktet.

To fordeler ved ny pensjonsordning f.o.m. født 1963.

- Større fleksibilitet ved å kombinere jobb og uttak av pensjon fra 62 år.
- Ny AFP-ordning med påslagsmodellen gjør det lettere å skifte mellom offentlig og privat sektor. (Alt er ikke avklart fra Offentlig til privat)

Medregning fra privat til offentlig sektor

- Har du begynt hos en arbeidsgiver med tariffavtale med offentlig AFP, men ikke oppfyller ansiennitetskravene til AFP i ansiennitetsperioden (53-62 år) i offentlig sektor kan du få medregnet ansiennitetstid i privat sektors AFP-ordning.
- I slike tilfellet skal ansiennitet fra privat sektor håndteres som om den var opptjent i offentlig AFP og behandles etter offentlig sektors regler.
- Du må likevel oppfylle vilkårene knyttet til uttakstidspunktet i offentlig sektor. Du må blant annet være ansatt og reell arbeidstager i tre år før uttakstidspunktet.

Medregning fra offentlig til privat sektor

- For årskullene 1963-1965 er det innført en midlertidig løsning for medregning av ansiennitet mellom AFP-ordningene i offentlig og privat sektor.
- Dersom du bytter fra offentlig til privat sektor med AFP etter AFP-tilskottsloven, skal du søke om privat AFP. Får du avslag fordi du ikke oppfyller ansiennitetskravet om minst 7 av 9 år, kan du søke om offentlig AFP fra Statens pensjonskasse (SPK)!
- For å få AFP livsvarig i dette tilfellet, må du oppfylle ansiennitetskravet når offentlig og privat sektor sees under ett. Du må også oppfylle treårskravet som gjelder på uttakstidspunktet i privat sektors AFP.
- *Dette er en midlertidig løsning for årskullene 1963-1965. Disse kan få AFP fra Statens pensjonskasse (SPK).*

Hva skjer om du ikke har rett på AFP?

- Oppfyller du ikke kvalifikasjonskravene til AFP, mister du denne retten. Du kan da ha rett på en «betinget tjenstepensjon» i stedet. Dette er en pensjon som du skal kunne ta ut mellom 62 og 70 år og vil bli utbetalt livsvarig.
- Satsen for opptjening er 3 prosent, og det er bare inntekt fra offentlig sektor etter 2020 som teller. For deg som ikke har mange år med opptjening fra 2020 vil dermed betinget tjenstepensjon utgjøre en liten andel av den totale pensjonen din.

Aktuelle nettsider

- Pensjonskalkulatorer er under kontinuerlig utvikling og forbedring.
- SPK.no eller KLP.no
- <https://norskpensjon.no/>
- <https://www.nav.no/dinpensjon/nn>
- Generelt, ta kontakt med SPK eller KLP hvis du har spørsmål. Det er kontinuerlig utbedring av hjemmesiden med søkemotorer og forklaringer.
- UDF hjemmeside: [Pensjon \(utdanningsforbundet.no\)](https://www.udanningsforbundet.no/pensjon)

Du kan estimere din egen pensjon

Jeg ønsker å gå av det året jeg fyller 62 år ^ fra og med 01.04.2028 v

Når vil du ta ut pensjon fra NAV?

Fra jeg fyller 62 år v, vil jeg ta ut 100 % v pensjon fra NAV

Alle kan ta ut pensjonen fra NAV når de blir 67 år. Noen kan og velger, å ta ut pensjonen før. Vær oppmerksom på at dersom du gjør det, vil den årlige pensjonen fra NAV være lavere.

Hvor mye kommer du til å tjene før du tar ut pensjon?

Jeg vil tjene cirka 575 900 kr

Dette er inntekten arbeidsgiveren din har rapportert inn til oss. Dersom du har annen inntekt bør du legge inn samlet årlig inntekt i feltet over. Dette beløpet trenger vi for å kunne få rett anslag på pensjon fra NAV.

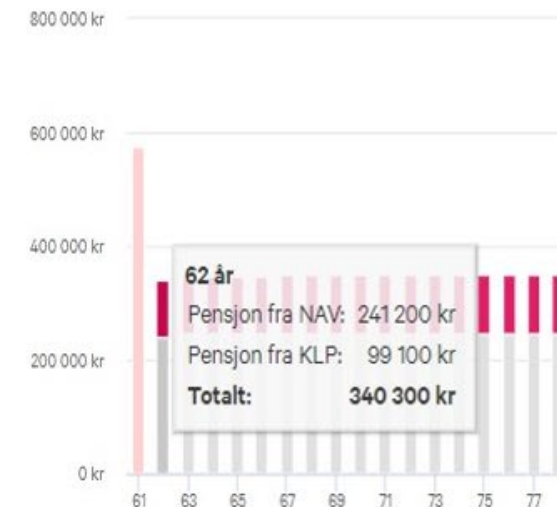
Alderspensjon basert på valgene dine

Per måned før skatt. Uttak ved 01.04.2028

28 400 kr

Av dette er **8 300 kr** fra KLP

Per år før skatt. Uttak fra 01.04.2028:

Spørsmål til «underveis»vurdering

- Hvor langt skal levealderjusteringen strekkes?
- Hva skal være kriterier og størrelse på slitertillegget?
- Hvor store skal fordelene være ved å jobbe lenge, skal det være et tak?
- Hvordan er statistikkutviklingen på antall uføre?
- Hvor store må minstesatsene være for å gi alle en trygghet og en verdig alderdom.
- Hvor stor er egentlig den totale samfunnsgevinsten av denne pensjonsreformen?

Oppsummering av den viktigste endringen

- AFP for født 1963 og yngre har gått fra å være kun en tidligpensjon til å bli en livslang påslagspensjon.

Siden den er livslang, er det svært viktig å være klar over uopprettelige krav når du fyller 62 år.

Kontaktinformasjon fylkeskontoret, pensjon

- Sentralbord: 23138700
- Jorunn Sagevik, rådgiver: jorsag@udf.no 924 51 270
- Jan Einar Kvalsvik, rådgiver: jankva@udf.no 995 19 515